

Jóhannes Ravnsfjall í Miðvági skrifar:

Orðaskiftið á tingi um orkumál var eitt vónbrot

Flest allir framsøgumenn flokkana tóktust líkasælir, og summir vildu enn tá verða við, at ein mátti finna seg í hesum broytingum, sum teir málbóru seg

Nú kom so álitid frá Orkuraðnum, og seinni orðaskiftið á Føroya Løgtingi um orku og orkumál.

Tilmælið frá Orkuraðnum hevur longu verið nógv umrøtt bæði í fjølmiðlum og á tingi, og er ti ikki neyðugt at endurtaka nógv av tí her.

Men tó — nakrar viðmerkingar mega gerast:

Grundarlagið undir áliti Orkuraðsins tykist at vera ein byggiætlan yvir útbýgging av elorkuni í Føroyum yvir 10 ár, sum byggitilfarir Højgaard & Shultz hevur gjørt fyri tað interkommunala el-felagið SEV. Men sjálvsagt er Orkuraðið eisini komið við egnu tilmælingum. Henda 10 ára ætlan sigst at verða send Føroya Landsstýri til ummælis og góðkenningar í 1978, og sigur leiðslan fyri SEV seg onki at hava frætt aftur um málið.

Rættiliga onki man SEV ikki hava vitað um hetta stóra mál, tí sum skilst varð orkurað sett á stovn fyri at kanna allar orkumøguleikar, og ikki minst teir útbýggingarmøguleikar, sum SEV var komið við.

Eitt annað, sum tykist ógvuliga løgið, er, at onki alment er komið fram í fleiri ár viðvíkjandi hesi stóru 10 ára byggiætlan fyrr enn fyri umleið einum ári síðan — hvørki frá SEV ella frá landsstýrinum. Væl hava meira ella minni álitandi søgur gingið um hetta stóra og náttúruoyðileggjandi projekt, men nøkur almanna-kunnug yvirlysing er ikki mærlig vitandi komin frá leiðsluni fyri SEV — Hvi?

Sum kunnugt er SEV eitt interkommunalt felag, ið fevnir um alt Føroya land, og viðkemur hvørjum mannbarni í landinum, tí øll eru vit bæði ánarar og brúkarar her. Men tó — tað tykist sum øll mál í hesum almenna felagskapi verða viðgjørð sum dúlsmaal. Tað sær næstan út sum leiðslan tykist hetta vera ein frimurara-felagskapur?

Demokrati ella diktatur

Men hóast hetta, so hevur ein høyr, hvussu landsstýrið hevur »súlað« og seinkað hesum »frálíka plani« og á henda hátt søplað hundrættals mill. kr. burtur bæði í fremmandum gjaldoyra og meirgjaldi hjá brúkaranum.

Her skal ikki verða borið í betuflaka fyri tey ymisku landsstýrinum, tey hava ikki verið viðgittin fyri at arbeiða skjótt. Men eitt slikt álvarsmál, má umhugsast gjølla, og tí var tað rætt, at lata Orkuraðið kanna alt málið væl og virðiliga, og sumleiðis koma við síni egnu tilmælingum um orkumál sum heild. Men tá orkumálið ikki bara er mál um orkuveiting, men í stóran mun eisini forir aðrar avleiðingar við sær, so áttu árinum og broytingarnar av umhvørvinum eisini at verið kannaðar samstundis.

Tað er lítið umhugsað, tá leiðslan í SEV heldur, at teir kunnu trýsta eitt slikt mál í gjøgnum, uttan so mikið sum at lata fólk vita av teimum stóru umbroytingum og beinleiðis oyðing av náttúru og landslagi. Hetta er als ikki demokrati, og enn minni nærdemokrati. Hvat halda tit? Tað sær út sum eitt annað fremmant orð hóskar betur nevnliga DIKTATUR.

Ikki væl undirbygd

Eg kenni ikki nógv til teknologi og enn minni til teknokrati, men tó kann sigast, at tá farast skal undir slíkar útbýggingar, so krevur alt at verða í lagi, aðrenn byrjað verður, bæði tað reit tekniska, tað figgjarliga og ikki minst má ein verða greiður um øll árin og broytingarfyrbrigði. Ja so ikki at gloyma fólksins vælild og vælferð. Tíverri hava vit eitt ferskt og ræðandi dømi — IRF brennistøðina?

Tað er heldur ikki nógv hald í tí, sum fært hevur verið fram um tap av

hundrættals mill. kr. Sjálvt um SEV hevði kunnað trýst sína ætlan í gjøgnum, so vildi neyvan nakar streymur verið veittur frá hesum umhvørvisoyðandi verkum enn?

Sambært Orkuraðið hevur henda 10 ára ætlan SEVs heldur ikki verið væl undirbygd. Ja so seint sum í fjør hevur byggitilfarir Højgaard & Shultz broytt (treviderað) ætlanina. Orkuraðið ger eisini vart við, at tøluni eru ikki røtt, og ongar rættlugar kanningar eru gjørdar um avfallsmongdina í ávisum okjum, sum litast kann á.

Projektið kann ikki nýtast til at bjóða nakað arbeiði út við. Her kann tí ikki verða talan um, at nakað landsstýri hevur søplað teimum pening burtur.

Orkuraðið ger eisini vart við, at meginparturin av streymnýtsluni verður at koma frá termiskum verkum, uttan mun til um vatnorkan verður útbýgd ella ikki. Teir mæla til eisini at nýta kolaverk, sum í stóran mun verða nýtt í øðrum londum eitt nú í Danmark.

Tað er sjálvandi rætt at hava eina so fjølbroytta orkuveiting, sum til ber, og kann tað føroyska kólið nýtast til hetta endamálið, so er nógv vunnið bæði við spardum innflutningi, og ikki minst gevur kolagrevsturin arbeiði til nógvur hendur.

Vindorkan

Merkiligt sum Orkuraðið ger lítið burtúrur vindorku, hóast vindur hevur verið nýttur til orkuendamálið heilt frá fornari tíð. SEV-leiðslan og Føroya Løgting og Landsstýrið tykjast heldur ikki leggja so stóran dent á hesa okkara nógv størstu og náttúrliga orkukeldu.

Sum øll vita, so eru iðnir menn her á landi longu komnir langt ávegis við at vinna el-megi burtúrur vindorku, og einki er at ivast í, at vindurin, aðrenn langt um liður, verður mætasta náttúrliga orku-

kelda okkara. Men enn skal roynast og granskast á hesum øki. Tað átti tí at verið heilt náttúrligt, at bæði Orkuraðið, SEV, Løgtingið og Landsstýrið vistu ein positivan, aktiv-an vilja fyri hesum máli og tað bæði moralskt og figgjarliga.

Vatnorka, umhvørvisbroytingar v. m.

Aftaná hina tiltiknu »opinberingina« á panel-fundi í Føroya Lærarskúla fyri knøppum ári síðan, skrivaði undirritaði eitt petti í Dimmalætting um umhvørvisbroytingar og oyðileggjarar av einum stórum parti av Vágoyinni, um so kom at verða, at vatnorkuútbýgging SEV's varð sett í verk norðuri við Fjallavatn. Somu avleiðingar koma helst at verða í norðara parti av Eysturoyinni? Her skal tó mest verða rátt um Vágoyinna, hóast ein partur av hesum eisini kann sigast um vatnútbygging uttan fyrilit aðrastaðni í Føroyum.

Orðaskiftið á tingi um orkumál varð eitt vónbrot, og ikki minst tá talan er um tey árin og vandamál, sum hin ætlaða vatnorkuútbýggingin vil føra við sær. Flest allir framsøgumenn flokkara tóktust líkasælir, og summir vildu enn tá verða við, at ein mátti finna seg í hesum broytingum, sum teir málbóru seg.

Tað skuldi ikki verið neyðugt at gjørt málið til floksmál, men hóast tað, sá tað út sum at flest allir i tinginum tosaðu, sum var tað eitt partapolitiskt mál.

Brævið frá Arna Norvang, fuglafroðingi, varð ikki gjørt mikið burtúrur. Ja onkur helt seg kenna næstan eins væl til fugl fram við vøtnunum í hvussu er. Ein annar tingmaður helt fyri, at hetta mál var annað enn at drepa eitt Tjaldur vesturi í Vágum? Men mangt er forborgið, og hann, ið nógv tosar veit ikki altíð, hvat hann sigur. Hesin sami tingmaður og floksforari, segði fyri stuttum á tingi, at hann helt, at vit

Tað er lítið umhugsað, tá leiðslan í SEV heldur, at teir kunnu trýsta eitt slikt mál í gjøgnum, uttan so mikið sum at lata fólk vita av teimum stóru umbroytingum og beinleiðis oyðing av náttúru og landslagi. Hetta er als ikki demokrati og enn minni nærdemokrati. Tað sær út sum eitt annað fremmant orð hóskar betur nevnliga DIKTATUR

